

Kinas konflikter med Sverige är ett test

Svenska Dagbladet den 3 februari 2020

Kinas bryska agerande mot Sverige och andra länder sätter ljuset på Kinas styrka och en förändrad världsordning. Ett växande Kina är i grunden positivt men det finns ekonomiska såväl som politiska aspekter av utvecklingen som är problematiska.

På den ekonomiska sidan är det uppenbart att Kina agerar på ett sätt som strider mot världshandelsorganisationens (WTO) andemening. Mer specifikt används ett komplext system av subventioner och regleringar för att gynna kinesiska företag på ett mycket tveksamt sätt. Detta underlättas dels av att många företag är statsägda och av att även privata företag har täta band till det styrande kommunistpartiet. Konsekvensen blir att företag som Ericsson måste konkurrera med Huawei som rapporteras ha tillgång till enorma belopp i statliga stöd och subventioner och därigenom kan vinna marknadsandelar genom att erbjuda låga priser. Vidare har Kina stora restriktioner på utländska företags möjlighet att sätta upp verksamhet i landet och på att köpa upp kinesiska företag. Det var fritt fram för Geely att förvärva Volvo men det motsatta hade varit otänkbara. De företag som etablerar sig i Kina måste dessutom oftast ingå partnerskap med lokala företag. Ett stort problem är att detta tenderar att leda till att värdefull teknologi förs över av den kinesiska partnern till andra verksamheter.

Det ligger även i Kinas långsiktiga intresse att reformera ekonomin. Dagens system med täta band mellan politiker och företag har lett till obalanser i det finansiella systemet på grund av en politiskt styrd utlåning och en stor industriell överkapacitet. Detta kan komma att få allvarliga ekonomiska konsekvenser. Problemet är att det som är i landets intresse inte nödvändigtvis är i de styrande eliternas intresse.

På den politiska sidan har utvecklingen det senaste decenniet varit negativ. Regimen har slagit ner på all tänkbar opposition och i Xinjiang pågår ett hårt förtryck av uigurerna. Greppet om Hongkong hårdnar, hoten mot Taiwan är tydliga och i Sydkinesiska havet ser grannländerna hur Kina med stöd av militären flyttar fram sina positioner.

EU och USA har ett gemensamt intresse av att Kina agerar enligt vedertagna regler. USA:s försök att adressera problemen i Kina riskerar emellertid att göra situationen värre för Europa och Sverige. Mer specifikt har det blivit svårare att lösa handelskonflikter efter att USA under senare år har obstruerat WTO. Vidare innebär det nya handelsavtalet mellan USA och Kina att Kina förbundit sig att drastiskt öka importen från USA, en ökning som kan gå ut över importen från omvärlden, inklusive Sverige. Paradoxen är att USA:s press på Kina att införa mer marknadsekonomi har lett till en situation med statligt reglerad handel. För svenskt och europeiskt vidkommande vore det önskvärt med en ny amerikansk administration som önskar samarbete med EU och inom ramen för WTO. Dessvärre förordar inte bara president Trump utan även flera av de demokratiska utmanarna en handelsfientlig ekonomisk politik.

Sverige kommer inte kunna ändra den politiska utvecklingen i Kina hur mycket vi än skulle vilja. Inte ens EU har en sådan förmåga. Viss pragmatism kan vara förlåtligt i ett litet land när det gäller att påtala och agera på politiska brister i Kina. Däremot ska vi inte tillåta Kina att intervensera i tydliga svenska frågor. Kidnappningen och fängslandet av den svenska medborgaren Gui Minhai såväl som den kinesiska ambassadörens uttalanden och hot är oacceptabla. Detta bör klart, tydligt och återkommande påtalas och markeras mot även om det på kort sikt kan få negativa konsekvenser för Sverige. Det är tydligt att Kina ser konflikterna med Sverige som ett test på hur mycket man kan köra med små länder och undfallenhet från svensk sida kommer att stå oss dyrt på längre sikt. Naturligtvis bör vi söka så mycket stöd vi kan från EU. Det vore bäst för alla EU-länder om protester mot Kinas agerande mot enskilda medlemsstater i hög grad framfördes av EU. Det bör noteras att även andra europeiska länder har utsatts för kinesiska hot och påtryckningar.

En lämplig strategi i en framväxande ny världsordning är att Sverige samarbetar så mycket som möjligt med övriga EU-länder, försöker förbättra det vittrande transatlantiska samarbetet med USA och arbetar för ett Kina som är integrerat i världsekonomin men spelar efter samma regler som övriga världen. Detta är onekligen en utmaning av stora mått, men dess betydelse kan inte nog understrykas. Hur vi agerar nu kommer att bestämma världsordningen för många framtida generationer.

Fredrik Sjöholm